

مصاحبه تلویزیون دویچه وله، با والا حضرت آقا خان، چهل و نهمین امام (پیشوای روحانی) شیعه امامی اسماعیلی

مکان: برلین، جرمنی

تاریخ: 12 سپتمبر، 2004

مصاحبه کننده: گونتر کناپه (Günter Knabe)، گزارشگر و تحلیل گر امور سیاسی در شبکه تلویزیونی، دویچه وله در آلمان است.

برگردان به پارسی: نوروز علی ثابتی: 07 نوامبر 2016.

بین اسلام و دموکراسی تنش وجود ندارد.

مقدمه چینی توسط مصاحبه کننده:

سلام، و هر یک شما به مصاحبه تلویزیونی ی دی دبلیو (DW) [دویچه وله] خوش آمدید. امروز بواسطه ما، با والا حضرت آقا خان، پیشوای مسلمانان اسماعیلی، آشنا شوید. والا حضرت، همچنین رئیس شبکه انکشافی آقا خان (AKDN) است و در این سمت در قسمت انکشاف اقتصادی و اجتماعی در بسیاری از مناطق و کشور های جهان بطور فعال کار می کند.

متن مصاحبه:

گونتر کناپه: والا حضرت، جهان توسط حملات دهشت افگنی بطور پیاپی شوکه می شود و مردمانی مرتکب این حملات می شوند که ادعا دارند که آنها برای اسلام می جنگند. شما یک رهبر برجسته مسلمان هستید. شما اسلام را یک دین صلح می نامید. و این یک تناقض آشکار است. آیا این بدین معنی است که اسلام دو وجه دارد؟

آقا خان: نخیر، من اینطور فکر نمی‌کنم. من فکر می‌کنم که بخاطر داشته باشیم که این اوضاع بر یک اقلیت بسیار کوچک جمعیت مسلمان در سراسر جهان دلالت دارد. ثانیاً، آنها توسط مسئله دینی نه، بلکه الزاماً توسط مسائل سیاسی تحریک می‌شوند، و من فکر می‌کنم که این کاملاً نا درست خواهد بود که این اوضاع به عنوان مظهر دین اسلام تلقی شود. جهان غرب نیاز دارد تا محتاطانه بررسی کند که، چه نیرو هایی در [قبال] این بازی نقش دارند، آنها را بدانند و بین دین و مسایلی که با دین هیچ کاری ندارند، فرق گذارند. ما مسلمانان، توقع خواهیم داشت که عین سوال را برای اوضاع آیرلند شمالی، بکار گیریم. اگر من به عنوان یک مسلمان به نزد شما می‌آمدم و می‌گفتم: «خوب، آنچه که در آیرلند شمالی اتفاق افتاده است، یک تصویر بر حق مذهب کاتولیک و مذهب پروتستان است»، شما به من نگاه می‌کردید و می‌گفتید: «شما تحصیل ناکرده (بی سواد) هستید».

گوتتر کنابه: (با تبسم گفت) من اینرا نخواهم گفت. والا حضرت، اما با این وصف، در بسیاری از کشور های غربی، به شمول آلمان، نظری شایع است که اسلام و دموکراسی (مردم سالاری) با هم سازگار نیستند. اگر آن نظر درست است، تفاهم واقعی و همکاری مؤثر میان جهان اسلام و غرب احتمالاً غیر ممکن خواهد بود.

آقا خان: من موافقت دارم. خوب، من بین دین اسلام و دموکراسی هیچ تنش را نمی‌بینم. یک روند مشورتی [در اوایل اسلام] وجود داشت. روند مشورتی در زمانی در میان جمعیت مسلمان اتفاق افتاد و دو مفهوم از آن [برای ما] محفوظ ماندند. یکی مشورت بود و دیگری تداوم مرجعیت دینی موروثی و همچنان مرجعیت سکولاری (غیر مذهبی) بود. و مسئله دوم که بروز کرد، اینست که این مشورتی بود که [بواسطه آن] به چه چیزی دست می‌یافتند؟ دست یافتن به شایسته ترین مردم تا جمعیت را رهبری کند. اکنون من فکر می‌کنم که دموکراسی بر مبنای این دو مفهوم پی ریزی می‌شود. آن بر اساس مفهوم مشورت اساس گذاری می‌شود و بر اساس مشورت به مقصد شایستگی اساس گذاری می‌شود – برای دست یافتن به شایسته ترین فرد برای رهبری [جمعیت]. اگر من به ساختار اصلی جمعیت مسلمان بر گردم که آنها چگونه به مسایل رهبریت پرداخته بودند، پس من ابداً هیچ تنش را در آن نمی‌بینم.

گوتتر کنابه: تحمل پذیری و کثرت گرایی در صدر آجندای شما قرار دارند تا وضعیت بشری بهبود حاصل کند. این بخاطری است که پیروان خود شما – اسماعیلی ها – همچنان به عنوان یک اقلیت مورد تبعیض قرار دارند، حتی بعضی اوقات آنها توسط دیگر مسلمانان به عنوان بدعت گذار¹ یاد می‌شوند.

آقا خان: خوب، من با این سخن شروع می‌کنم که در تمام ادیان، اختلاف نظر بین یک تفسیر [قرائت از دین] و دیگری وجود دارد. من نمی‌گویم که امروز علیه اسماعیلیان تبعیض وجود دارد. بر خلاف این، من فکر می‌کنم که ما داریم پل های (ارتباطی) بیشتر با قرائت های دینی (تفاسیر) بیشتر می‌سازیم، زیرا که مفهوم کثرت گرایی در اسلام همان است که دارای این سابقه است. یک حدیثی [از پیامبر اسلام] در مورد تفسیر های متعدد [از دین] موجود است که می‌گوید: بین تفاسیر گوناگون در اسلام معضله ای وجود ندارد. من بیشتر می‌روم و می‌گویم که اسلام یک دین فراگیر است. طور مثال یک آیت بسیار مشهور در قرآن است که آنجا، الله (ج) می‌فرماید که من شما را (مراد از نوع بشر است) از یک روح آفریده ام.²

گوتتر کنابه: بعد از یازدهم سپتامبر 2001، غرب بسیار سخت تلاش کرد تا نوعی گفتگو را بین غرب و جهان اسلام ایجاد کند. [اما] مردمان بیشتری احساس ناامیدی (سرخورگی) می‌کنند، زیرا که به نظر میرسد هیچ پاسخ واقعی از جانب جهان اسلام وجود ندارد. آنها منتظر شنیدن آواز های مسلمانان میانه رو هستند تا آواز های شان را بلند کنند، و بطور واضح و رسا بر علیه دهشت افگنی و حملات دهشت افگنی که بنام اسلام [اجرا می‌شوند]، صحبت کنند. چرا ما این صدا ها (نظر ها) را نمی‌گیریم (نمی‌شنویم)؟

¹ بدعت گذار، رافضی heretics

² اشاره است به آیه 1 سورة النساء (سورة 4): يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا. ای مردم از پروردگارتان که شما را از نفس واحدی آفرید و جفتش را [نیز] از او آفرید و از آن دو مردان و زنان بسیاری پراکنده کرد پروا دارید و از خدایی که به [نام] او از همدیگر درخواست می‌کنید پروا نمایید و زنهار از خویشاوندان مبرید که خدا همواره بر شما نگهبان است. (ترجمه فولادوند)

آقا خان: خوب، من فکر می‌کنم که به نظر میرسد که این صداها بیش از پیش جلو تر می‌آیند [و همین اکنون شما دارید آن صداها را می‌شنوید]. من فکر می‌کنم چیز دیگری بخاطر داشته باشیم اینست که، نیروهایی در درون جهان اسلام در این نقش بازی می‌کنند که آن افهام و تفهیم آزاد، و به ویژه افهام و تفهیم آزاد در مورد دین را ترغیب نمی‌کنند.

گوئتر کنابه: شبکه انکشافی آقا خان در بخش‌هایی در جهان فعال است حتی جاهایی که آنجا ابدأ پیروان اسماعیلی وجود ندارد. مقصد آن چه می‌باشد؟

آقا خان: من فکر می‌کنم، نقش ما تشریح مساعی برای انکشاف در یک سطح ملی، و یا در یک سطح محلی اگر کشور بزرگ باشد، و یا در سطح منطقوی است. ما باید مقیاسی را که مناسب است، انتخاب کنیم. اما، ما فراگیر هستیم و این ماهیت اسلام است.

گوئتر کنابه: شبکه شما [شبکه انکشافی آقا خان]، چقدر پول را در پروژه‌های انکشافی گوناگون و متنوع در بسیاری از بخش‌های جهان به مصرف می‌رساند و بیشتر این پول‌ها از کجا بدست می‌آیند؟

آقا خان: ما سالانه در حدود 200 میلیون دالر به مصرف میرسانیم و منابع ما از یک تعداد زمینه‌های مختلف بدست می‌آید. آنها از نهاد‌های انکشافی، چون نهاد‌هایی در آلمان، و نهاد‌های بین‌المللی بدست می‌آیند – بنابراین، منابع ما، ملی و بین‌المللی است، آنها از منابع امامت و دیگر منابع بدست می‌آیند.

گوئتر کنابه: ببخشید، این بدین معنا است که یعنی از منابع شخصی خود شما

آقا خان: ... از عواید مؤسسه‌ای. و همین‌طور تعدادی از منابع مختلف از طریق اعانه‌ها بدست می‌آید. بیشتر ما مردمانی داریم که آنها می‌خواهند با برنامه‌هایی شریک باشند و بدین منظور آنها اعانه‌های فردی را اهدا می‌کنند. پس این یک منبع چند جانبه است.

گوئتر کنابه: شما یک رهبر مسلمان هستید و شبکه انکشافی آقا خان (AKDN) یک مؤسسه اسلامی است، ولی شما در چندین ساحه با دولت غیر اسلامی آلمان کار می‌کنید. چه زمینه‌های مشترک برای آن وجود دارد؟

آقا خان: من خیلی مسرت دارم که زمینه‌های مشترک قوی‌ای وجود دارند، زیرا که جرمنی در برابر جهان در حال انکشاف سخاوتمند است. بیشتر در عین جتهی که خود ما قرار داریم، آن مشکلات را تحلیل می‌کند و راه‌حل‌هایی را برای آن می‌جوید. من فکر می‌کنم که ما همکاری‌ خوبی داشته‌ایم، و زمانی که آن (همکاری‌ها) رشد می‌کنند، ساحات بیشتری را تحت پوشش قرار می‌دهند – بشمول فرهنگ که آن منبع نو است، من کمابیش همین‌طور فکر می‌کنم. پس آن زمینه‌ای است که ما با هم کار می‌کنیم و از طریق آلمان ما همچنان با اتحادیه اروپا داریم کار می‌کنیم.

گوئتر کنابه: والا حضرت، برای غلبه حاصل نمودن برای همیشه بر دهشت افگنی چه امیدواری‌ها وجود دارند؟

آقا خان: خوب نخست از همه من می‌گویم که بیابید و مسابلی را حل کنیم که آنها سبب دهشت افگنی می‌شوند، و آن معضلات عموماً سرخوردگی سیاسی هستند، و معضلات دینی نیستند. اکنون آنچه که ما در خاور میانه داریم مشکلی است که آن از بستر دین اسلام پدید نیامده است. آنچه که ما در کشمیر داریم، آن از دین اسلام به میان نیامده است. آنچه که ما در افغانستان داریم، آن از دین اسلام به میان نیامده است. پس ما باید اصل و ماهیت این مشکلات را [شناخته] و آنرا حل و فصل نماییم که آنها مشکلات سیاسی هستند. یکبار که این هسته‌های سرخوردگی – که آن مردم را به یأس و ناامید سوق می‌دهد – حل شوند، پس من فکر می‌کنم ما قادر خواهیم بود به آن پاسخ دهیم. در عین حال، بیابید بهر کجا که بتوانیم بپردازیم تا بطور عموم یک جهان بهتر را میان جهان اسلام و جهان در حال انکشاف بسازیم. آن می‌بایست هدف ما باشد.

گوئتر کنابه: والا حضرت، برای این مصاحبه از شما سپاسگذارم و همه ما برای شما در فعالیت های انکشافی تان آرزوی موفقیت می نمایم.

آقا خان: (با خوشحالی) تشکر بسیار زیاد.

منابع و مأخذ:

1. [Video interview: http://www.akdn.org/videos_detail.asp?VideoId=53](http://www.akdn.org/videos_detail.asp?VideoId=53)
2. [Published version: http://www.dw-world.de/english/0,1594,1433_A_1325811_1_A,00.html](http://www.dw-world.de/english/0,1594,1433_A_1325811_1_A,00.html)